

*Eerste tussenevaluatie landelijke implementatie
taaltrajecten Taal voor het Leven
door Stichting Lezen & Schrijven op het gebied van
sociale inclusie en leesvaardigheid*

Dr. Maurice de Greef

Prof. Dr. Mien Segers

02-2017

*© Maastricht University,
Educational Research & Development (ERD)
School of Business and Economics*

Eerste tussenevaluatie van impact landelijke implementatie Taal voor het Leven

Het programma 'Taal voor het Leven' is een verzamelnaam voor diverse soorten taaltrajecten, die onder regie van Stichting Lezen & Schrijven door partners worden georganiseerd. De taaltrajecten van het programma 'Taal voor het Leven' zijn gericht op alle volwassenen die onvoldoende geletterd zijn om maatschappelijk volwaardig te kunnen functioneren (Matthijssse en Tubbing, 2013). Volgens Matthijssse en Tubbing (2013) zijn dat in ieder geval mensen die een taalniveau hebben onder het vastgestelde 2F niveau van de Standaarden en Eindtermen VE. De taaltrajecten worden momenteel landelijk aangeboden. Deze tussenevaluatie presenteert de resultaten van de eerste data-analyses van de eerste impactmeting omtrent de trajecten tijdens de landelijke implementatiefase na de pilotperiode die gerealiseerd zijn door: Alfa College, Casa Latina, Deltion College, Koning Willem 1 College, Stichting Piëzo, ROC Nijmegen, ROC van Amsterdam, Taalpunt Zwolle en Tornante Trainingen. We rapporteren hier de beschrijvende gegevens op groepsniveau. Dus over de gehele groep die aan de voor- en nameting hebben deelgenomen. Verdere analyses op subgroep-niveau en analyses waarbij rekening wordt gehouden met kenmerken van de deelnemer en het taaltraject worden in een volgende rapportage gepubliceerd.

Evaluatie van de impact van 'Taal voor het Leven': de werkwijze

Vanuit Stichting Lezen & Schrijven heeft de afdeling Educational Research and Development (ERD) School of Business and Economics van Maastricht University de vraag gekregen om de opbrengsten van het programma 'Taal voor het Leven' in kaart te brengen betreffende de niveauverhoging onder deelnemers op de Referentieniveaus Taal en Rekenen en de mate van sociale inclusie. Hiervoor is een steekproef gedaan onder de deelnemers. In totaal hebben 407 deelnemers zowel de eerste meting als de tweede meting van het SIT-instrument van De Greef, Segers en Verté (2010) ingevuld. Voor de Voortgangstoets Lezen van 'Taal voor het Leven' geldt dat 141 deelnemers de leestoets¹ zowel tijdens de eerste als de tweede meting hebben gemaakt.

Deelnemers krijgen een betere plek in de samenleving

De meeste deelnemers ervaren een toename van hun sociale inclusie. Met name de toepassing van taalvaardigheden in de dagelijkse praktijk is onder een groot aantal deelnemers (70%) gestegen. Als men de scores legt naast eerder onderzoek naar de impact van taaltrajecten in formele en non-formele onderwijssettings binnen de welzijns-, arbeids-, onderwijs- en woonsector (De Greef et al., 2012) blijkt, dat het aantal deelnemers dat een toename van sociale inclusie ervaart na deelname aan een taaltraject van het programma 'Taal voor het Leven' op elke variabele van sociale inclusie hoger is (zie tabel 1). Met name de variabelen "nationale taalvaardigheden" en "assertiviteit" scoren veel hoger.

---

¹ Eén van de organisaties had het SIT-instrument structureel onderdeel gemaakt van haar voortgangsmetingen onder haar deelnemers en de Voortgangstoets Lezen in veel mindere mate. Vandaar het grote verschil in aantallen afname van het SIT-instrument in vergelijking met de Voortgangstoets Lezen.

Tabel 1: Percentage deelnemers m.b.t. toename in sociale inclusie

	Trajecten TVHL 2016	Landelijk onderzoek 2012
Sociale inclusie		
Nationale Taalvaardigheden	70%	58%
Digitale Vaardigheden	60%	51%
Assertiviteit	59%	54%
Ontmoeten & ondernemen	51%	49%
Natuur- en sportactiviteiten	52%	49%
Afname sociaal isolement	47%	45%

Positie op de arbeidsmarkt verbeterd

20% tot 30% van de deelnemers is na het taaltraject actiever op de arbeidsmarkt dan voor het taaltraject (met uitzondering van 12% voor stages). Er is een verbetering te zien over alle mogelijke posities op de arbeidsmarkt te weten: het hebben van een baan of beter functioneren in een bestaande baan, stage lopen, actiever naar werk zoeken en het hebben van een baan met begeleiding of het beter functioneren in een betaalde baan met begeleiding (zie tabel 2). Het percentage deelnemers dat een betere arbeidsmarktpositie ervaart is hoger dan in het landelijk onderzoek van 2012 van De Greef et al. (2012) (met uitzondering van het vinden van een baan of het beter gaan functioneren in een huidige baan, waarvan het percentage vrijwel gelijk is aan het percentage van het landelijk onderzoek).

Tabel 2: Percentage deelnemers m.b.t. toename in arbeidsmarktpositie

	Trajecten TVHL 2016	Landelijk onderzoek 2012
Arbeidsmarktpositie		
Betaalde baan	19%	20%
Vrijwilligerswerk	22%	21%
Stage	12%	7%
Op zoek naar baan	32%	20%
Betaalde baan met begeleiding	23%	14%

Afname sociale inclusie: bewustwording beperkingen

Wat opvalt is, dat er ook bij een deel van de mensen (25% - 40%) een afname in ervaren sociale inclusie geconstateerd wordt. Dit is te verklaren vanwege het feit dat bij dit meetinstrument gevraagd wordt naar de beleving van de verschillende kenmerken op sociale inclusie. Een mogelijke verklaring is dat de mensen die een afname constateren, tijdens het traject bewuster worden van hun problemen op het gebied van sociale inclusie. Door de kritische zelfreflectie gaan ze de mate van sociale inclusie lager waarderen en scoren ze dus lager bij de eindmeting dan bij de beginmeting. De afname in sociale inclusie blijkt met name

voor de variabelen, die te maken hebben met sociale verbondenheid, zoals 'afname sociaal isolement'. De meer concrete variabelen zoals 'nationale taalvaardigheden' tonen een veel kleinere afname. Vervolgmetingen kunnen indiceren of deze groep op de langere termijn een toename in sociale inclusie ervaart.

Leesvaardigheidsniveau stijgt

Onder 141 deelnemers aan de taaltrajecten is de leestoets twee keer afgenomen, met een tussenperiode van circa 6 maanden. Deze toets meet de technische leesvaardigheden.

Tabel 3: Vooruitgang leesvaardigheid

	Trajecten TVHL 2016
Leesvaardigheid	
Gemiddelde score voormeting	68,31% goed
Gemiddelde score nameting	74,34% goed
Gemiddelde verschillscore (gemiddelde vooruitgang)	6,02%
Percentage deelnemers met vooruitgang	67%

Op basis van de resultaten (zie tabel 3), werd duidelijk dat 67% van de deelnemers een betere leesvaardigheid kreeg. Voor wat betreft de gemiddelde vooruitgang op het gebied van leesvaardigheid, zien we dat deze bij de programma's van 'Taal voor het Leven' hoger ligt dan bij de meeste andere internationale onderzoeken. Kok & Scholte (2013) hebben op basis van de onderzoeken van Hock & Mellard (2011), Alamprese et al. (2011), Sabatini et al. (2011) en Greenberg et al. (2011) een gemiddelde vooruitgang van 5.20% berekend. De gemiddelde vooruitgang van de taaltrajecten van 'Taal voor het Leven' ligt met 6,02% hoger dan dit gemiddelde.

Daarnaast is destijds door PWC (2015) een gemiddelde kostprijs voor een deelnemer aan het betreffende traject van €1690,- berekend. Op basis van de analyse van de vooruitgang in leesvaardigheid kan men per deelnemer een rendement van €1979,- berekenen. Voor de 23.988 deelnemers die deelnamen aan trajecten van 'Taal voor het Leven' in 2016 is dat een totaal rendement van €47.472.252,-.

Resumé

Op basis van de resultaten kan worden vastgesteld, dat uit de tussenevaluatie blijkt dat het programma 'Taal voor het Leven' impact heeft op de mate van sociale inclusie, arbeidsmarktpositie en de mate van leesvaardigheid van de deelnemers aan de georganiseerde taaltrajecten.

De resultaten op een rij:

1. Circa 50% tot 65% blijkt een betere plek in de samenleving te krijgen.
2. Circa 70% kan zijn of haar taalvaardigheden in de praktijk beter toepassen.
3. De vooruitgang in leesvaardigheid ligt hoger dan bij de internationale benchmark.
4. Circa 20% tot 30% heeft een betere arbeidsmarktpositie.

Referenties

Alamprese, J.A. et al. (2011). Effects of a structured decoding curriculum on adult literacy learners' reading development. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 154-172.

De Greef, M., Hanekamp, M., Segers, M., Verté, D. en Lupi, C. (2012). *Leren in verschillende contexten*. 's-Hertogenbosch: CINOP.

De Greef, M., Segers, M. & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion. *Studies in Educational Evaluation* (36), 42 - 61.

Greenberg, D., Wise, J., Morris, R., Fredrick, L., Rodrigo, V., Nanda, A.O., & Pae, H. K. (2011). A Randomized Control Study of Instructional Approaches for Struggling Adult Readers. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 101-117.

Hock, M.F. & Mellard, D.F. (2011). Efficacy of learning strategies instruction in adult education. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 134-153.

Kok, L. & Scholte, R. (2013). *Rendement van cursussen voor laaggeletterden*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Matthijse, W. & Tubbing, M. (2013). *Inhoudelijk kader Taal voor het Leven*. Den Haag: Stichting Lezen & Schrijven.

PWC. (2015). *Het rendement van taaltrajecten binnen het programma 'Taal voor het Leven'*. Amsterdam: PWC.

Sabatini, J.P. et al. (2011). Relative effectiveness of reading intervention programs for adults with low literacy. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 118-133.